

Відомі українці

- ✧ Письменники
- ✧ Державні діячі
- ✧ Церковнослужителі
- ✧ Діячі культури
- ✧ Науковці
- ✧ Діячі спорту

Підготувала завідувача Дитячою бібліотекою
м.Вилкове Іщенко Р.М.

Письменники

Шевченко Тарас (1814 - 1861)

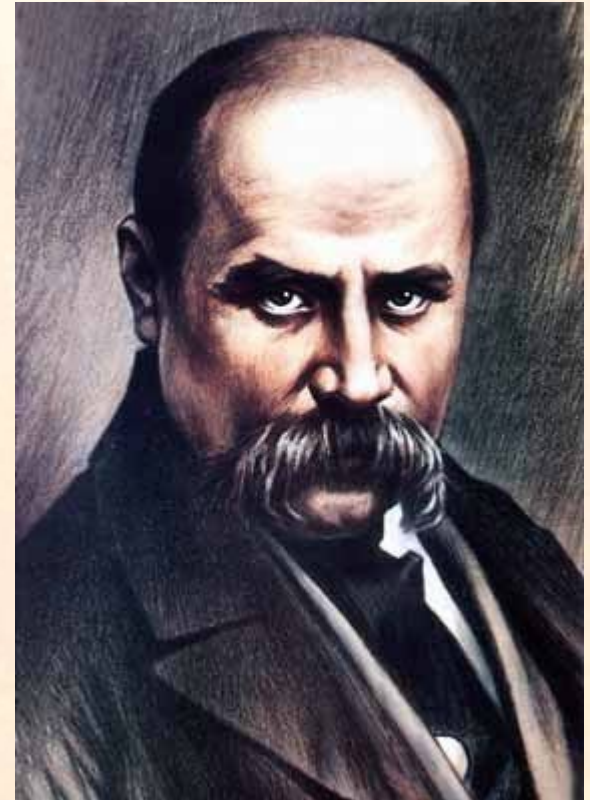
Видатний поет та художник, чия літературна спадщина вважається основою української літератури й сучасної української мови

Поет, письменник, художник.

Місце народження – с. Моринці, Київщина.

Батько – селянин-кріпак.

Був дворовим слугою поміщика П. Енгельгарда в маєтку Вільшані. Вступив до Академії мистецтв. Був членом Кирило-Мефодіївського братства, таємної політичної організації, заснованої з ініціативи Миколи Костомарова. Шевченка заарештували 5 квітня 1847. У квітні 1850 його було заарештовано вдруге і невдовзі заслано на півострів Мангیشлак. Під час хвороби та після третього арешту Шевченко взяв участь у підготовці першого числа журналу «Основа», яке вийшло ще за життя поета. З 47 років життя поет пробув 24 роки у кріпацтві, 10 на засланні, а решту під наглядом жандармів. Поховано Тараса Шевченка спочатку на Смоленському кладовищі в Петербурзі, а через 2 місяці, згідно з заповітом, його останки перевезено на Україну і поховано на Чернечій горі біля Канева. Відтоді могила Шевченка стала священним місцем для українців у всьому світі. Літературна спадщина Шевченка обіймає велику збірку поетичних творів («Кобзар»), драму «Назар Стодоля» і 2 уривки з інших п'єс; 9 повістей, щоденник й автобіографію, написані російською мовою, записки історично-археологічного характеру («Археологічні нотатки»), 4 ст. та понад 250 листів. З мистецької спадщини Шевченка збереглося 835 творів живопису і графіки, що дійшли до нас в оригіналах і частково у гравюрах та копіях. Її доповнюють дані про понад 270 втрачених і досі не знайдених мистецьких творів

Письменники

Остап Вишня (1889 - 1956)

Український письменник, гуморист і сатирик
Справжнє ім'я – Павло Михайлович Губенко.

Місце народження – хутір Черва, Охтирський район, Сумська область.
Остап Вишня народився в багатодітній селянській сім'ї. Освіту отримав в початковій, потім у двокласній школі у Зінькові. Продовжив навчання у Києві, де у 1907 році закінчив військово-фельдшерську школу.

В 1917 році екстерном здав екзамени за гімназію і того ж року вступив до Київського університету.

Перший надрукований твір Остапа Вишні — “Демократичні реформи Денікіна (Фейлетон. Матеріалом для конституції бути не може)” у газеті “Народна воля” 2 листопада 1919 року.

3 квітня 1921 року Остап Вишня став працівником республіканської газети “Вісті ВУЦВК”. Псевдонім Остап Вишня вперше з'явився 22 липня 1921р. в “Селянській правді” під фейлетоном “Чудака, їй-богу!”.

Між 1923 і 1930 роками вийшли 11 збірок Остапа Вишні серед яких “Діли небесні”, “Реп'яшки”, “Вишневі усмішки (сільські)”, “Вишневі усмішки кримські”, “Лицем до села”, “Вишневі усмішки кооперативні”, “Ну й народ”, “Вишневі усмішки закордонні”. Двома виданнями, в 1928 і в 1930 роках вийшло зібрання “вишневих усмішок” у чотирьох томах тощо.

У 1934 році Остап Вишня був репресований. Повернувся до літературної діяльності у 1944 року. Першим твором, після звільнення, стала “Зенітка”, опублікована в газеті “Радянська Україна”, 26 лютого 1944 року.

У проміжок між 1945-1956 роками опублікував збірки оповідань “Самостійна дірка”, книжки усмішок “Зенітка”, “Весна-красна”, “Мудрість колгоспна”, “А народ воювати не хоче”, “Великі ростіть!”, “Нещасне кохання” та інші.

Також Остап Вишня працював над перекладами творів російської та світової класики — М. Гоголя, А. Чехова, Марка Твена, О.Генрі, Б. Нушича, Я. Гашека.

Письменники

Сковорода Григорій (1722 - 1794)

Просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог

Філософ, поет, педагог, гуманіст.

Місце народження - Чорнухи, Полтавщина.

Освіту отримав у Києво-Могилянській академії. З 1770-х років вів життя мандрівного жebraка-філософа. У філософських діалогах і трактатах біблійська проблематика переплітається з ідеями платонізму та стоїцизму. Сковорода повставав проти мертвої церковної схоластики і духового гноблення московського православ'я, спираючись у своїй філософії на Біблію. Вивчав грецьку, німецьку, латинську мови. Перекладав Плутарха. Помер філософ у с. Іванівка на Харківщині. Твори «Де лібертате» («Про свободу»), "Нарциз, або пізнай самого себе" (1798), філософські роботи «Разговор, называемый алфавит, или Букварь мира», «Благородний Еродій», трактат «Розмова п'яти подорожніх про справжнє щастя», збірка лірика «Сад божественних пісень», ода «Похвала бідності», вірш «Всякому місту – звичай і права», збірка «Байки Харківські», байка «Чиж і щиглик», твори «зозуля та Дрізд», «Бджола і шершень» тощо.

Письменники

Леся Українка (1871 - 1913)

Видатна письменниця, поетеса, фольклористка, активістка українського національного руху

Справжнє ім'я - Лариса Косач-Квітка.

Поетеса (жанри – лірика, епос, драма, проза, публіцистика), мислитель, громадський діяч.

Місце народження – Звягель (Новоград Волинський).

Батько – голова з'їзду мирових посередників.

Мати - О. Косач-Драгоманова, письменниця (псевдонім – Олена Пчілка).

Дядько (брат матері) – відомий учений та громадський діяч.

Навчалася в приватних вчителів. Вивчила майже всі європейські мови, також грецьку, латинську та слов'янські (російську, польську, болгарську) та інші мови. У 19-літньому віці написала для своїх сестер підручник «Стародавня історія східних народів». Багато перекладала - М. Гоголя, А. Міцкевича, Г. Гайне, В. Гюґо, Гомера та ін.. Через свою хворобу змушена була багато подорожувати (Німеччина, Австро-Угорщина, Італія, Єгипет, Кавказ та ін.). Померла Леся Українка 1 серпня 1913 в грузинському містечку Сурамі. Похована на Байковому цвинтарі в Києві.

Вірші «Надія», «Конвалія», «Сафо», збірка перекладів Гоголя (виготовлена спільно з братом Михайлом), переклала «Книгу пісень» Г.Гайне 1892 (спільно з М. Славінським), перша збірка поезій - «На крилах пісень» (Львів, 1893, друге видання - Київ, 1904), друга збірка поезій - «Думи і мрії» (1899), третя - «Відгуки» (1902), поезія «Contra spem spero» (1890), цикл «Невільничі пісні» (1895), поезії громадсько – політичного спрямування «До товаришів», «Товарищі на спомин», «Грішниця», «Slavus — Sclavus», «Fiat pax», «Епілог» та ін., твори «Самсон», «Роберт Брюс, король шотландський», «Віла-посестра», «Одно слово», («Давня казка», «Саул», «Орфеєве чудо», драматичні поеми «Одержима» (1901), «На руїнах», «Вавилонський полон», «В дому роботи — в країні неволі», «У катакомбах» (1905), «Кассандра» (1907), «Оргія», «Лісова пісня» (1911), «Камінний господар» (1912), драма-феєрія «Мавка», твори у жанрі прози «Така її доля», «Святий вечір», «Весняні співи», казки «Три перлини», «Чотири казки зеленого шуму», «Лелія», «Біда навчить», «Метелик», не закінчена передсмертна повість Українки «Екбальґанем», повісті «Жаль» і «Приязнь».

Письменники

Франко Іван (1856 - 1916)

Письменник, поет, вчений, публіцист, громадський діяч, один з найвизначніших духовних провідників України

Псевдоніми: Джеджалик, Живий, Кремінь, Мирон та ін.

Письменник, поет, вчений, публіцист, громадський діяч, філософ.

Місце народження - селище Нагуєвичі Дрогобицького повіту.

Батько – селянин-коваль.

У 1875 році закінчив у Дрогобичі гімназію і розпочав студії (класична філологія й українська мова та література) у Львівському університеті. Був членом редакції часопису «Друг». 1877 р. Франко був заарештований за соціалістичну пропаганду. Допомігав в організації гуртків у Львові, писав до польської газети „Prasa”, був одним із засновників 1878 р. часопису «Громадський Друг», який після конфіскації виходив під назвами «Дзвін» і «Молот». 1880 р. Франка вдруге заарештовують. 1881 р. став співвидавцем часопису «Світ», після закриття (1882 р.) якого працював в редакції часопису «Зоря» і газеті «Діло» (1883—1885 рр.). Був співредактором польської газети „Kurier Lwowski”. Працював у польській („Przyjacieł Ludu”) і німецькій („Die Zeit”) пресі, співробітничав у часопису «Правда». Третій арешт - 1889 р.. Був співзасновником Русько-Української Радикальної Партії, видавав півмісячник «Народ». Спільно з народовцями заснував Національно-Демократичну Партію, з якою співпрацював до 1904 р.. Помер Іван Франко у Львові, похований на Личаківському цвинтарі. Твори: «Каменярі» (1878 р.), «Вічний революціонер» (1880 р.), «Земле моя», «Тюремні сонети», «Зів'яле листя», «Захар Беркут» та багато інших.

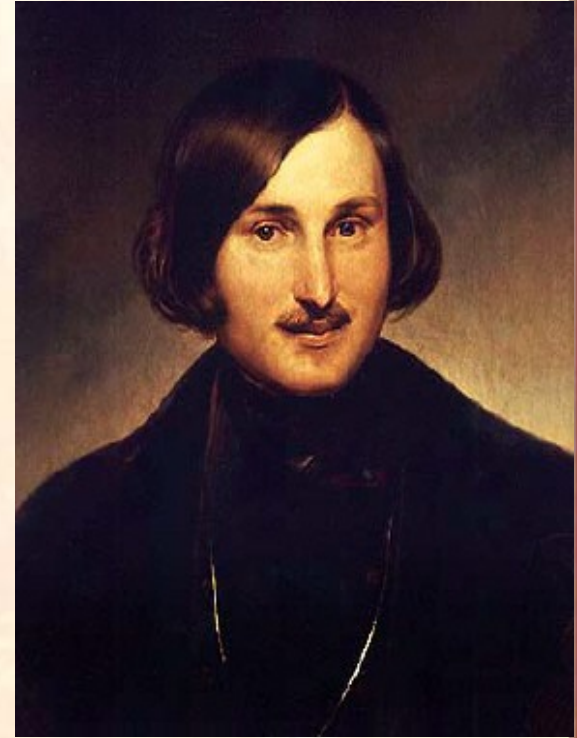
Письменники

Гоголь Микола (1809 - 1852)

Видатний прозаїк, драматург

Місце народження - Великі Сорочинці (тепер Миргородського району) на Полтавщині

З 1818 по 1819 р. навчався в Полтавському повітовому училищі. З 1821 по 1828 р. — у Ніжинській гімназії вищих наук. Вперше виступив на сцені гімназійного театру як актор і режисер-постановник вистав «Едіп в Афінах», «Урок дочкам», «Лукавін» та багатьох інших. У Ніжині М. Гоголь написав свої перші літературні твори, публікуючи деякі з них у рукописних журналах та альманахах: «Италия», «Новоселье», «Непогода», «Две рыбки», «Битва при Калке», сатири «Насмешнику некстати», «Нечто о Нежине, или Дуракам закон не писан», драматичні твори. У 1828 році М.Гоголь переїжджає до Петербурга. Там у 1829 р. він публікує свій перший твір — поему «Ганц Кюхельгартен». Через рік у журналі «Отечественные записки» з'являється повість «Басаврюк, або Вечір проти Івана Купала», перша з циклу «Вечори на хуторі біля Диканьки». Відома його соціальна комедія «Ревізор» (1836 р.) Невдовзі після прем'єри п'єси М.Гоголь виїжджає на досить тривалий час за кордон. Він відвідує Німеччину, Швейцарію, Францію, Італію. У 1842 році з'являється друком знаменита поема-роман «Мертві душі». У 1848 році письменник повертається на батьківщину, працює над другим томом «Мертвих душ», але незадовго перед смертю спалює рукопис. Тяжка хвороба обірвала життя неповторного майстра слова у 1852 році.

Письменники

Костенко Ліна (нар. 1930)

Талановита письменниця, лауреат Шевченківської премії

Місце народження: в м. Ржищеві на Київщині

Ліна Василівна народилася 19 березня 1930р. в родині вчителів. У 1936 р. родина перебралася до Києва, де майбутня поетеса закінчила середню школу. Ці скупі дані біографічної довідки стануть хвилюючими поетичними мотивами, коли авторка згодом розповість у віршах про біженські дороги воєнних років і про «балетну школу» замінованого поля, по якому доводилося ходити, і про перший — написаний в окопі — вірш. Після закінчення середньої школи молода поетеса навчається в Київському педінституті, а згодом — у Московському літературному інституті ім. О. М. Горького, який закінчила 1956 р. Ліна Костенко була однією з перших і найпримітніших у плеяді молодих українських поетів, що виступили на рубежі 50—60-х років. Збірки її віршів «Проміння землі» (1957) та «Вітрила» (1958) викликали інтерес читача й критики, а згодом вийшли книги: «Мандрівки серця», «Над берегами вічної ріки» (1977), «Маруся Чурай» (1979), «Неповторність» (1980). За роман у віршах «Маруся Чурай» Костенко отримала Державну премію УРСР імені Т. Г. Шевченка. Перу поетеси належать також збірка поезій «Сад нетанучих скульптур» (1987) та збірка віршів для дітей «Бузиновий цар» (1987). Живе та працює Ліна Костенко в Києві.

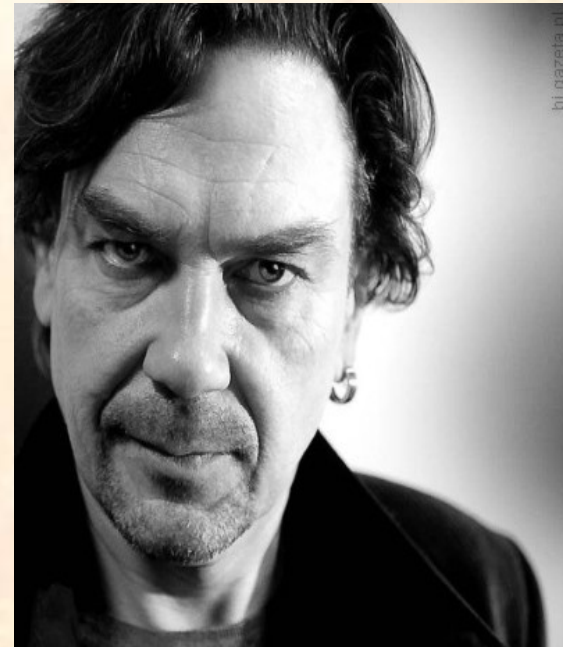
Письменники

Юрій Андрухович
(13 березня 1960, Івано-Франківськ)

— український поет, прозаїк, перекладач, есеїст. Живе і працює в Івано-Франківську. Віце-президент Асоціації українських письменників.

Твори автора перекладено і видано у Польщі, Німеччині, Канаді, Угорщині, Фінляндії, Хорватії (окремими книжками), США, Швеції, Іспанії, Росії, Австрії (окремими публікаціями).

Поезія Андруховича займає чільне місце у творчості легендарних українських рок-груп «Плач Єремії» та «Мертвий півень».

Письменники

**Сергій Жадан (23 серпня 1974,
Старобільськ, Луганська область)**

— український поет, прозаїк, есеїст, перекладач. Літературні твори Сергія Жадана одержали численні національні та міжнародні нагороди, були перекладені тринадцятьма мовами, зробивши автора одним з найвідоміших сучасних українських письменників. Сергій Жадан є також активним організатором літературного життя України (з 2000 року — віце-президент Асоціації українських письменників), учасником мультимедійних мистецьких проєктів, а також акцій громадянської непокори. Темою творів письменника є пострадянська дійсність в Україні. Для стилю Жадана характерний вжиток розмовної та нецензурної лексики.

Письменники

Олександр Подерв'янський (творчий псевдонім Лесь Подерв'янський) (3 листопада 1952, Київ)

— український художник, автор сатиричних п'єс.

Почав писати перші п'єси наприкінці 1970-х рр. і зараз має їх понад 50. Участь у виставках бере з 1976. Картини зберігаються в Національному художньому музеї та багатьох приватних колекціях України, Росії, Німеччини, США, Швеції.

П'єси написані суржилом із широким використанням нецензурної лексики. Подерв'янський кольорово змальовує проблеми сучасного суспільства: радянські реалії («Цікаві дослідження», «Утопія», «Дохуя масла»), життя богеми («Піздець», «Місце зустрічі змінить ніззя, блядь!», «Сноби», «Нірвана...»), міжнаціональні конфлікти («Кацапи», «Гамлет, або Феномен дацького кацапізму...»), абсурдність життя («Рух життя або Динамо», «Іржик») та ін.

Спочатку твори Подерв'янського були відомі лише вузькому колу друзів Леся, яким він їх іноді читав. Точна історія невідома, але імовірно хтось з друзів вирішив ці твори записувати на касети і розповсюдити серед своїх знайомих, ті — серед своїх, і пішло-поїхало. Записи п'єс Леся продавалися на дисках у форматі MP3 і розповсюджувалися по інтернету. Врешті-решт автор став настільки популярним, що його п'єси почали видавати у вигляді книжок.

16 квітня 2011 року епічна трагедія «Павлік Морозов», написана 1993 року, була поставлена на сцені київського кінотеатру «Кінопанорама».

Державні діячі

Ярослав Мудрий (983 - 1054)

Великий князь Київський, видатний державний діяч, завдяки якому Київська Русь перетворилася на могутню європейську державу

Державний діяч, великий князь київський.

1019 Ярослав Мудрий став київським Великим князем. На півночі 1030 Ярослав зайняв землі між Чудським озером і Балтикою і там заснував м. Юріїв, а у 1030 — 1031 війська Ярослава і Мстислава відвоювали Червенські міста. Тоді ж Ярослав здобув від Польщі смугу землі між р. Сяном і Бугом; там збудовано м. Ярослав і Белз. 1036 р. Ярослав об'єднав під своєю владою лівобережні землі, ставши єдиним володарем могутньої Київської держави. 1038 — 1042 вів походи проти литовських племен — ятвягів, проти Мазовії, проти прибалтицько-фінських племен ямь і чудь. 1036 розгромив біля Києва печенігів і на місці перемоги над ними почав будувати у 1037 р. Софійський собор. Під час правління Ярослава Київська Русь перетворилася на могутню європейську державу. Було значно розширено межі її столиці — Києва, насипано нові оборонні вали (за одним з них прокладено сучасну вулицю Ярославів Вал), збудовано Золоті ворота, Лядську браму, Жидівські ворота, Георгіївський та Ірининський собори, Софійський собор. Ярослав Мудрий створив бібліотеку Софійського собору. За часів його правління було засновано міста Юр'єв (нині - Тарту), Корсунь, Гюргів (нині - Біла Церква), розбудовано Чернігів, Переяслав, Володимир Волинський, Турів, встановлено династичні зв'язки з королівськими дворами Швеції, Норвегії та Франції. За князювання Ярослава було укладено збірник законів, так звану Правду Ярослава, що становить найдавнішу частину законів руського права — Руської Правди. За Ярослава Мудрого поширилося і зміцніло християнство в Київській Русі, а також оформилася організаційна структура й церковна ієрархія. Київська Русь за Ярослава Мудрого була великою і могутньою державою Європи, досягнувши на той час найвищого розвитку.

Державні діячі

Хмельницький Богдан (1595 - 1657)

Знаменитий гетьман України, засновник козацької держави – Війська Запорозького Гетьман Війська Запорозького з 1648 року.

Місце народження – ймовірно: Черкаси, м. Жовкла, Суботів, Чигирин, Переяслав.

Батько — Михайло Хмельницький, був на службі у коронного гетьмана.

Навчався в одній з Братських шкіл, а також у єзуїтському колегіумі у Львові, знав латинську, польську, турецьку, кримськотатарську, турецьку мови. У 1620-их рр.

Хмельницький зв'язався з Козаччиною, де він служив, мабуть, у Чигиринському полку й брав участь у військових походах козаків проти татар і поляків. Брав участь у повстанні проти Польщі і як військовий писар — підписав капітуляцію під Боровицею 24 грудня 1637. Восени 1638 Хмельницький був членом козацького посольства до короля Володислава IV.

1645 разом з козацьким загonom на більш як 20 тис. був на службі французького уряду й, вірогідно, брав участь в облозі Дюнкерка. В 1647 році його маєток зруйнував дрібний шляхтич Чаплинський, сильно побито його малолітнього сина, померла його дружина; в грудні коронний хорунжий О.Конєцпольський наказує його схопити і стратити.

В кінці грудня 1647 з невеликим (300 чи 500) загonom козаків подався на Запоріжжя, де його було обрано гетьманом. Це був початок нового козацького повстання, яке незабаром перетворилося на велику національно-визвольну революцію, очолену Хмельницьким. У всіх галузях державного будівництва — у війську, адміністрації, судівництві, фінансах, у царині економіки й культури, виступає як видатний державний діяч. Це виявилось в організації верховної влади нової української держави, яка під зверхністю й титулом Війська Запорізького й під владою його гетьмана об'єднала всі верстви українського народу.

В січні 1654 року підписав Переяславську угоду (в 1656 році переглянута без участі Хмельницького московсько-польською Віленською угодою).

Помер 27 липня (6 серпня за новим стилем) 1657 в Чигирині і 25 серпня похований в Суботові, в Іллінській церкві, яку сам збудував.

Державні діячі

Бандера Степан (1909 - 1959)

Політичний діяч, ідеолог українського національного руху, голова Проводу ОУН-Б

Місце народження: с. Старий Угринів Калуського повіту на Станіславщині (тепер Івано-Франківщина)

Народився в родині греко-католицького священика. В 1919 - 1927 навчався у Стрийській гімназії. На початку 1922 став членом Пласту, а згодом - Організації Вищих Класів Українських Гімназій. В 1928, ставши членом Української Військової Організації, отримав призначення спочатку у відділ розвідки, пізніше - пропаганди. В 1929 вступив в Організацію Українських Націоналістів (ОУН), з 1931 - член Крайової Екзекутиви ОУН на Західноукраїнських Землях (ЗУЗ), а з червня 1932 - заступник Крайового Провідника і референт пропаганди. В червні 1933 на берлінській конференції ОУН був офіційно затверджений Крайовим Провідником ОУН на ЗУЗ. В 1933 спланував і провів шкільну акцію, спрямовану проти спроб польського уряду полонізувати українське шкільництво. Підтримуючи акції протесту Українського Національно-Демократичного Об'єднання проти спланованого голодомору 1932-33 в Наддніпрянській Україні, доручив М. Лемику здійснити замах на радянського консула у Львові. В 1934, виконуючи постанову конференції ОУН у Берліні (1933), підготував замах на одного з головних організаторів політики "пацифікації" щодо українського населення Галичини і Волині міністра закордонних справ Польщі Б. Перацького. В червні 1934 заарештований і в ході Варшавського процесу 1935-36 і Львівського процесу 1936 був засуджений до смертної кари, згодом замінені на довічне ув'язнення. З 1936 разом з М. Лебедем, М. Климишиним, Я. Карпинцем, Є. Качмарським, Р. Мигалем та іншими націоналістами перебував у в'язниці "Święty Krzyż" ("Святий Хрест") у Варшаві. Після розвалу Польської держави у вересні 1939 звільнений з тюрми. Прибувши до Львова, разом з активом ОУН протягом короткого часу виробив детальний план розбудови мережі ОУН на теренах всієї України. В 1939 очолив течію в ОУН, яка стояла в опозиції до методів і тактики діяльності Проводу Українських Націоналістів під керівництвом А. Мельника. 10.2.1940 у Кракові був створений Революційний провід ОУН на чолі з Бандерою, затверджений у квітні 1941 Великим Збором ОУН. Після початку радянсько-німецької війни 1941-45 ОУН ставить своїм завданням відновлення української державності. 30.6.1941 ОУН проголосила у Львові відновлення на західноукраїнських землях української державності і сформувала орган крайової влади на чолі з Стецьком Ярославом - Українське Державне Правління. 6.7.1941 Бандера був заарештований окупаційними властями і після відмови скасувати акт відновлення Української держави ув'язнений у концетраційному таборі Саксенгаузен. Після звільнення з концтабору військами союзників внаслідок постійної загрози арешту радянськими спецслужбами був змушений змінювати місце перебування. Жив в Інсбруку, Зесфельді, Мюнхені. В лютому 1946 (за іншими даними - в 1947) очолив провід Закордонних Частин ОУН (ЗЧ ОУН). У грудні 1950 (за іншими даними - в серпні 1952) внаслідок розходження з питань стратегії і тактики визвольного руху з Крайовим Проводом ОУН відмовився від посту голови Проводу ЗЧ ОУН. В 1953-54 намагався врегулювати відносини між українськими еміграційними угрупованнями і досягти консолідації всіх націоналістичних сил за кордоном. В 1956 на Конференції ЗЧ ОУН знову був обраний головою Проводу. 15.10.1959 у Мюнхені агент КДБ Б. Сташинський пострілом із спеціально виготовленого пістолета (стріляв ампулами з ціаністим калієм) вбив Бандеру. Похований на кладовищі у Мюнхені. Є автором декількох праць, в яких ґрунтовно розроблено теологічні і теоретичні засади українського націоналізму, зокрема "Перспективи Української Національної Революції" (1958) та ін.

Stepan Bandera

Державні діячі

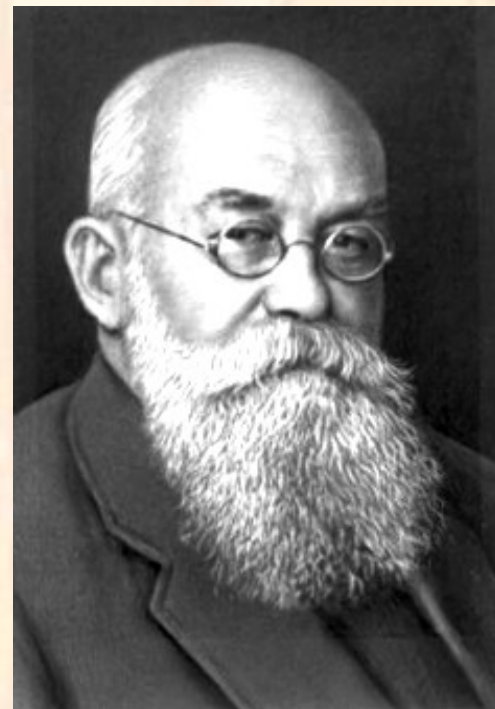
Грушевський Михайло (1866 - 1934)

Історик, академік, політичний діяч, голова Центральної ради

Місце народження – Холм, нині Польща

Дитинство Михайло Грушевський провів на Кавказі. Навчався у Тифліській гімназії, Київському університеті на історико-філологічному факультеті. В університеті працював під керівництвом Володимира Антоновича. У травні 1894 року захистив магістерську дисертацію. 1894-1914 — професор Львівського університету, голова НТШ, головний редактор «Літературно-Наукового Вісника». Засновник і голова Українського Наукового Товариства. Вершиною наукової діяльності М.

Грушевського стало написання загальної історії України. В основу цієї праці була покладена розроблена автором історична схема самостійного розвитку українського народу від найдавніших часів, що аргументовано спростовувала прийняту російською історіографією концепцію про єдину загальноросійську народність-колиску. 4 березня 1917 в Грушевський був заочно обраний головою Української Центральної Ради. Він став головою першого уряду незалежної України і перебував на цій посаді понад рік. Після падіння Центральної Ради у квітні 1918 року Грушевський перебував деякий час у Кам'янці-Подільському, де редагував газету «Голос Поділля», пізніше — у Празі, Відні, Женеві. 1923 року був обраний академіком ВУАН. У березні 1924 року із сім'єю переїжджає в СРСР, до Києва. За шість років його обирають дійсним членом Академії наук СРСР. У 1924-1931 року очолював історичні установи ВУАН. Наприкінці 1934 Грушевський відпочивав у одному з кисловодських санаторіїв і несподівано захворів на карбункул і невдовзі після операції помер.

Державні діячі

Володимир Великий (958? - 1015)

Великий князь Київський, котрий сприяв прийняттю християнства на Русі

Відомий як Володимир Великий, Володимир Святий, Святий рівноапостольний князь Володимир, Володимир Красне Сонечко, Володимир Святославич.

До прийняття християнства Володимир утримував великі гареми. 300 наложниць у нього було у Вишгороді, 300 — у Білгороді, 200 — у Берестові. Але літописці фіксували тільки «законні шлюби» князя і нащадків від них. У 970 р. він був посаджений батьком князувати в Новгороді. Перший шлюб Володимира можна датувати 978/979 рр. З літа 980 р. третьою дружиною Володимира стала вдова Ярополка Святославича. У 981 р. «йде Володимер на Ляхи и взя грады их Перемышль, Червен и иныя грады, иже есть под Русью». Успіх Володимира пов'язаний також з тим, що йому вдалося порозумітися з окремими з хорватських племінних князів. У 985 р. він виступив проти Волзької Булгарії. Війна тривала з перемінним успіхом, і скоро обидві сторони погодились на мир. Мир з Булгарією був скріплений черговим шлюбом. Головним же результатом Херсонеської війни (осінь 987 - весна 988 рр.) було не тільки прийняття християнства на Русі (988 р.), але й союз з Візантією, скріплений шлюбом з принцесою Анною, дочкою імператора Романа II (959-963 рр.). Володимир Святославич першим з київських князів став карбувати власні монети. Помер Володимир Великий 15.07.1015 р. у своїй приміській резиденції в Берестові. Останки Володимира були вночі таємно перевезені до Києва і поховані в мармуровому саркофазі у збудованій ним Десятинній церкві.

Державні діячі

Махно Нестор (1888 - 1934)

Неперевершений тактик ведення партизанської війни

Політик, військовий діяч, провідник анархістського руху в 1917-1921 рр., керівник повстанських загонів

Місце народження - село Гуляй-Поле Катеринославської губернії (тепер Запорізька область)

1906 року став членом анархістської організації "Спілка бідних хліборобів", що діяла на Катеринославщині. За участь в експропріаційних акціях кілька разів заарештовувався поліцією. В березні 1910 р. Одеський військово-окружний суд засудив Махна до смертної кари, яку незабаром замінили довічною каторгою. 1911-1917 - був ув'язнений у Бутирській тюрмі в Москві. Після Лютневої революції 1917 у Росії Махно повернувся на Катеринославщину, де став одним із ініціаторів заснування Селянської Спілки, очолював місцеву раду робітничих і селянських депутатів та профспілку деревообробників та металістів. Створена Махно місцева адміністрація провела розподіл маєтностей великих землевласників серед селянства, примусила місцевих підприємців значно підняти заробітну плату робітникам. В кінці 1917 р. — на початку 1918 р. Махно сформував "селянські вільні батальйони". Боровся проти гетьмана Скоропадського, проти денікінців, військ Директорії та Антанти. Очолював бригаду у червоній Першій Задніпровській дивізії. У вересні 1923 був заарештований польською владою. Помер у Парижі. Урну з прахом Махно замуровано в стіні комунарів на кладовищі Пер-Ляшез.

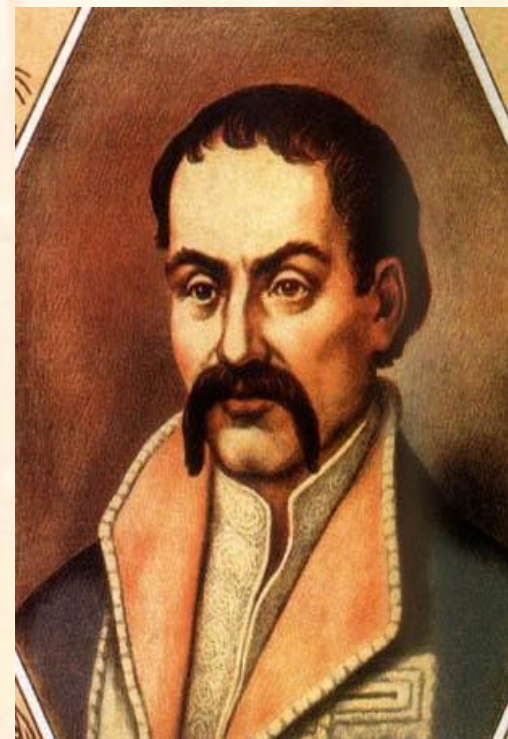
Державні діячі

Орлик Пилип (1672 - 1742)

Гетьман Правобережної України, гетьман України в еміграції. Автор однієї з перших у світі демократичних конституцій - "Конституція Пилипа Орлика"

Місце народження - в с. Косуті Ошмянського повіту на Віленщині

Початки освіти П. Орлик здобув, ймовірно, у єзуїтській школі у Литві. Вступив у Києво-Могилянську академію, яку закінчив 1694 року. 1698 року посів посаду кафедрального писаря у Київській митрополії. Отримав посаду канцеляриста, потім - старшого канцеляриста Генеральної військової канцелярії, керуючого справами Генеральної військової канцелярії. 1707 року стає генеральним писарем Війська Запорозького, одним з найближчих помічників Івана Мазепи, виконує важливі дипломатичні доручення гетьмана у його таємних зносинах з антиросійською польською верхівкою. Після смерті Мазепи Пилипа Орлика було обрано гетьманом (5 квітня 1710 року). Перебуваючи до кінця життя в еміграції, Пилип Орлик уклав союзні договори зі Швецією (1710), кримським ханом (1711, 1712), вступав у переговори з Туреччиною, намагаючись схилити ці країни до війни з Московською державою з метою визволення України. Помер Пилип Орлик 24 травня 1742 року в Яссах у Молдавії.

Державні діячі

Ольга (... - 969)

Велика київська княгиня, 968 керувала захистом Києва від печенігів, канонізована руською церквою

Походження княгині Ольги точно невідоме. Була дружиною князя Ігоря. Повість временних літ відносить шлюб Ольги та Ігоря до 903 року. За загибель чоловіка княгиня помстилася жорстокою розправою бл. 945 р. над деревлянами, які його вбили. Правила Руссю в роки неповноліття свого сина Святослава (до кінця 50-х років X ст.). Упорядковувала збирання данини, організувала опорні пункти київської влади (погости). Близько 955 р. прийняла християнство, але не змогла зробити його державною релігією. 957 року відвідала Константинополь, де уклала угоду з імператором Константином VII Багрянородним. Становище Ольги при київському дворі було винятковим. Її посол на рівні послів князів з місцевих династій брав участь у переговорах з Візантією у 944 р., полководці Ігоря одностайно визнавали її регентшею, а юного сина Святослава - спадкоємцем. До 964 року літопис відносить початок самостійного княжіння Святослава, що може свідчити про відхід Ольги від державних справ. Коли 968 року печеніги прийшли вперше на Руську землю, а Святослав перебував в Переяславці на Дунаї, Ользі з малолітніми онуками довелося організовувати оборону Києва. Наступного року, шануючи волю матері, Святослав дозволив поховати її за християнським звичаєм. Княгиня Ольга канонізована Православною Церквою.

Державні діячі

Володимир II Мономах (1053 - 1125)

Великий князь київський, автор Статуту Володимира Мономаха («Руська правда») та відомого давньоруського твору «Повчання»

Державний і військовий діяч, письменник

Володимир був за життя батька князем у Смоленську й Чернігові, часто заступав його у боротьбі з половцями, виконував дипломатичні місії. Наприкінці 11 ст. укріпився на князюванні в Переяславі. Переяславське князівство найбільше потерпало від нападів половців, і тому Володимир Мономах особливо прагнув припинення князівських міжусобиць та об'єднання сил для боротьби проти нападників. Здобув популярність організацією спільних успішних походів князів 1103 і 1111 рр. проти половців. Під час київського повстання 1113 р. боярська верхівка запросила Володимира Мономаха на князювання до Києва. Придушивши повстання, Володимир Мономах, проте, змушений був піти на поступки народним масам, видавши закон, за яким зменшив рези (відсотки) за позички та скасував холопство за борги (у розширеній редакції «Руської правди» ці постанови відомі під назвою Статут Володимира Мономаха). Ініціатор Любецького з'їзду 1097 р., де була проведена радикальна реформа порядку спадкоємства та Витечівського з'їзду 1100 р. Володимир Мономах — автор вміщеного в Лаврентіївському літопису «Повчання» своїм дітям — видатного давньоруського літературного світського твору, в якому засуджувалися князівські міжусобиці і лунали заклики до об'єднання давньоруських земель.

Державні діячі

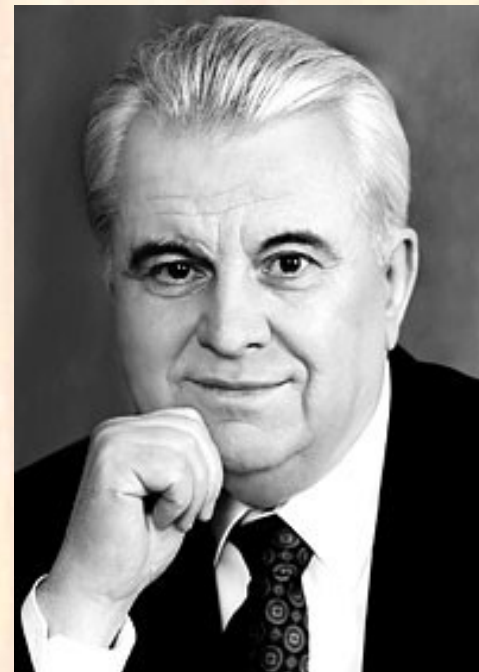
Кравчук Леонід (нар. 1934)

Перший президент України

Державний діяч

Місце народження: село Великий Житин Волинського воєводства Польщі (тепер Рівненська область України)

Народився 10 січня 1934 р. Закінчив у 1958 р. Київський державний університет, у 1970 р. – Академію суспільних наук при ЦК КПРС. Кандидат економічних наук, кандидатську дисертацію захистив з теми «Сутність прибутку при соціалізмі та його роль у колгоспному виробництві». У 1958-1960 рр. – викладач Чернівецького фінансового технікуму, у 1960-1967 рр. – консультант-методист Будинку політпросвіти, лектор, помічник секретаря, завідувач відділу агітації й пропаганди Чернівецького обкому КПУ, у 1967-1970 рр. – аспірант Академії суспільних наук при ЦК КПРС. У 1970-1988 рр. – завідувач сектору, інспектор, помічник секретаря, перший заступник завідувача відділу, завідувач відділу агітації й пропаганди ЦК КПУ. У 1988-1990 рр. – завідувач ідеологічного відділу, секретар ЦК КПУ, у 1990 р. – другий секретар ЦК КПУ. У 1989-1990 рр. – кандидат у члени Політбюро, у 1990-1991 рр. – член Політбюро ЦК КПУ. У березні 1990 р. обраний депутатом Верховної Ради України. У 1990-1991 рр. – голова Верховної Ради України. З 1990 був членом ЦК КПРС. Вийшов із КПРС після провалу спроби державного перевороту в серпні 1991 року. 1 грудня 1991 року був обраний президентом України на перших прямих президентських виборах, здобувши 61,6 % голосів. На дострокових президентських виборах 1994 року в другому турі програв Леонідові Кучмі, здобувши 45,1 % голосів. У вересні 1994 обраний депутатом Верховної Ради, член фракції «Соціально-ринковий вибір», пізніше ввійшов у депутатську групу «Конституційний центр». У 1998 р. знову обраний депутатом Верховної Ради України як лідер партійного списку Соціал-демократичної партії України (об'єднаної). З 1998 р. – член СДПУ(о) і Політбюро СДПУ(о). У 2002 р. переобраний депутатом за списком СДПУ(о). У вересні 2005 р. ініціював скандал про фінансування Борисом Березовським у 2004 році президентської виборчої кампанії Віктора Ющенка. На парламентських виборах 2006 року СДПУ(о) не змогла подолати 3%-овий бар'єр. 26 квітня 2006 заявив про намір «вийти з керівних органів партії та зайнятися суспільно-політичною діяльністю у більш вільному режимі», не прив'язуючись до однієї партії. 27 липня та 3 серпня 2006 брав участь у круглому столі з приводу Універсалу національної єдності.

Церковнослужителі

Петро Могила (1596/97 - 1647)

Святий (1996), боровся за торжество православ'я

Київський митрополит з титулом «Екзарх Константинопольського трону».

Освіту отримав у Львівському братському училищі. Слухав лекції за кордоном, добре знав латинську мову. Спочатку був військовим, брав участь у хотинській битві; але незабаром вирішив прийняти духовний сан. У 1627 був обраний Києво-Печерським архімандритом, що прямо підпорядковувався константинопольському патріарху, і носив титул «великого архімандрита». У 1632 році Петро Могила був представником киян на сеймі у Варшаві при обранні королем польським Владислава IV. Король визнав легальне існування православної митрополії в Києві та чотирьох єпархій. В 1635 році були відриті й очищені від руїн залишки Десятинної церкви. Кошти для впорядкування церков і монастирів зібрав П. Могила. Він також видав наступні книги: «Евангелие Учительное, поучения на праздничные и воскресные дни константинопольского патриарха Каллиста»; «Анфологион, сиречь молитвы и поучения душеполезные в душевную пользу спудеев» (1636); «Евхологион альбо молитвослов»; (1646). Приготував до видання Катехізіс під назвою «Православне сповідання». Брав участь у складанні різко-полемічного твору «Ліθος» (Ліфос). З проповідей Могили відомі дві: «Повчання про Хрест Господа нашого й кожного християнина» і «Слово на шлюб Януша Радзивіла». Петро Могила задумав дві колосальні роботи: «Житія святих» (ця робота була згодом виконана Дмитром Ростовським) і виправлення та встановлення слов'янського тексту Біблії, виконане не раніше половини XVIII ст. У 1996 році Священний Синод Української Православної Церкви канонізував для місцевого шанування (у межах України) святителя Петра, митрополита Київського.

Церковнослужителі

Преподобні Антоній і Феодосій Печерські

Засновник Києво-печерської лаври святий Антоній народився на початку XI століття в місті Любечі (поблизу Чернігова) і в хрещенні був названий Антипою. З юних років він відчув потяг до вищого духовного життя і наважився йти на Афон. В одній з обителей Афона він прийняв постриг і почав усамітнене життя в печері біля цього монастиря, яку досі показують. Коли він здобув у своїх подвигах духовну досвідченість, ігумен дав йому послух, щоб він йшов на Русь і насадив чернецтво в цій новопросвіченій християнській країні. Антоній покорився. Коли преподобний Антоній прийшов до Києва, тут було вже декілька монастирів, заснованих за бажанням князів греками. Але святий Антоній не обрав жодного з них, оселився в двосажневій печері, викопаній пресвітером Іларіоном. Це було в 1051 р. Тут святий Антоній продовжував подвиги суворого чернечого життя, якими славився на Афоні: їжею його були чорний хліб через день і вода в дуже помірній кількості. Незабаром слава про нього рознеслася не лише по Києву, але і по інших руських містах. Багато хто приходив до нього за духовною порадою і благословенням. Деякі стали проситися до нього на проживання. Першим був прийнятий Никон, саном ієрей, другим преподобний Феодосій.

Преподобний Феодосій провів свою молодість в Курську, де жили його батьки. З ранніх років він виявив благочестивий настрій духу: щодня він бував у храмі, старанно читав слово Боже, відрізнявся скромністю, упокорюванням та іншими чеснотами. Дізнавшись, що в храмі іноді не служать літургію через нестачу просфор, він вирішив сам зайнятися цією справою: купував пшеницю, своїми руками молот і випечені просфори приносив в церкву.

Преподобні Антоній і Феодосій Києво-Печерські,
засновники спільного чернечого життя в Русі-Україні

Церковнослужителі

За ці подвиги він терпів багато прикroachів від матері, яка гаряче його любила, але не співчувала його прагненням. Почувши одного дня в церкві слова Господні: «Хто любить батька або матір більше, ніж Мене, недостойний Мене» (Мф. 10: 37), він наважився залишити і матір (батько вже помер), і рідне місто і з'явився в Київ до преподобного Антонія. «Чи бачиш чадо, – запитав його Антоній, – що печера моя скромна і тісна?» – «Сам Бог привів мене до тебе, – відповів Феодосій, – виконуватиму те, що ти мені накажеш».

Коли число сподвижників преп. Антонія зросло до 12, він віддалився на сусідню гору, вирив собі тут печеру і став трудитися в затворі. Феодосій залишився на колишньому місці; скоро він був обраний братією в ігумена і почав старатися про установа правильному спільножителства за уставом цареградського Студійського монастиря. Головні риси заснованого ним спільножителства були наступні: усе майно в братії має бути спільне, час проводився в безперестанних працях; праці розділялися по силі кожного ігуменом; кожна справа починалася молитвою і благословенням старшого; помисли відкривалися ігуменові, який був істинним керівником усіх до спасіння. Преподобний Феодосій часто обходив келії і спостерігав, чи немає у кого чого зайвого, і чим займається братія. Часто і вночі він приходив до дверей келій і, якщо було чути розмову двох або трьох ченців, що зійшлися разом, то ударяв жезлом в двері, а ранком викривав винних. Сам преподобний був у всьому прикладом для братії: носив воду, рубав дрова, працював в пекарні, носив найпростіший одяг, раніше за всіх приходив до церкви, і на монастирські роботи. Окрім аскетичних подвигів, преп. Феодосій відрізнявся великим милосердям до бідних і любов'ю до духовної освіти і прагнув розташувати до них і свою братію. В обителі він влаштував особливий будинок для проживання убогих, сліпих, розслаблених і на утримання їх виділяв десятую долю монастирських прибутків. Крім того, щосуботи посилав цілий віз хліба ув'язненим. З творів преподобного Феодосія відомі: два повчання до народу, десять повчань до ченців, два послання до великого князя Ізяслава і дві молитви.

Заснована преподобним Антонієм і влаштована преподобним Феодосієм Києво-печерська обитель зробилася зразком для інших монастирів і мала велике значення для розвитку Української церкви. З її стін виходили знамениті архіпастирі, ревні проповідники віри і чудові письменники.

Преподобні Антоній і Феодосій Києво-Печерські, засновники спільного чернечого життя в Русі-Україні

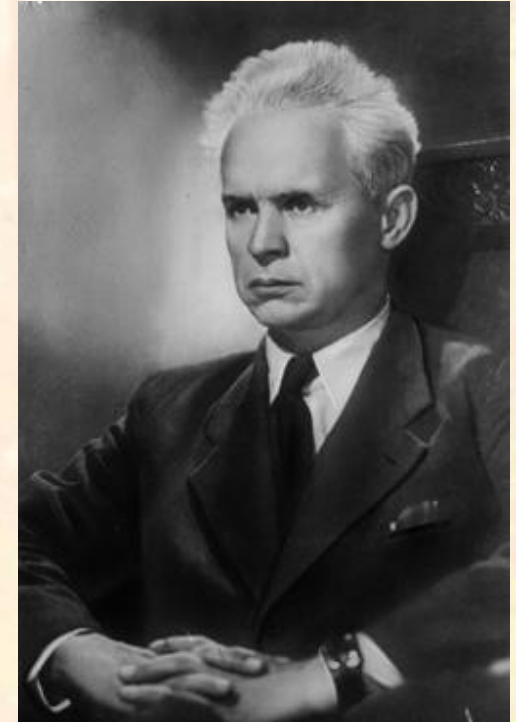
Діячі культури

Довженко Олександр (1894 - 1956)

Класик світового кінематографу

Режисер, сценарист, державний діяч

Народився у багатодітній селянській сім'ї. Навчався у Сосницькій початковій, а потім у вищій початковій школі. У 1911 році вступив до Глухівського учительського інституту. По закінченні був направлений учителювати до Житомирської вищої початкової школи, де викладав природознавство, гімнастику, географію, фізику, історію, малювання. Згодом Довженко на деякий час стає активістом українського самостійницького руху. У 1917 році на фронт його не беруть, і він переїздить на роботу до Києва, де теж вчителює та вчиться у Київському комерційному інституті (нині Київський національний економічний університет) на економічному факультеті. У тому ж році стає слухачем Української Академії Мистецтв. У 1918—19 рр. воює проти більшовиків у лавах армії УНР. У серпні 1919 втікає до Житомира. Коли місто зайняли червоні, був заарештований Волинською ЧК. Своїм порятунком Олександр Довженко зобов'язаний письменнику Василеві Еллану-Блакитному. Існує версія, що тоді ж його завербували чекісти. На початку 1920 року Довженко вступає до лав Української комуністичної партії боротьбистів. Незабаром потрапляє до польського полону, звідки йому вдається втекти до червоного загону. О. Довженко займає різні посади: спочатку секретаря Київського губернського відділу народної освіти, згодом комісара Театру ім. Тараса Шевченка, завідуючого відділом мистецтв у Києві. На початку лютого 1922 року його переводять на посаду секретаря консульського відділу Торгового представництва УРСР у Німеччині. До цього ж часу належать і перші публікації Довженка —художника. Деякі із його малюнків-карикатур були надруковані у журналі „Молот“, що виходив у США. У Харкові Довженко опиняється у товаристві українських літературних романтиків та письменників-футуристів, працює як художник-ілюстратор у редакції газети „Вісті ВУЦВК“ та карикатурист, а також стає відомим як ілюстратор книг. У цей час він тісно спілкується з літературним об'єднанням „Гарт“, після розпаду якого стає одним з засновників ВАПЛІТЕ. Згодом О.Довженко стає депутатом, керівником Київської кіностудії та членом президії комісії з присудження Сталінської премії. 25-го листопада 1956 року Олександр Довженко помирає на дачі під Москвою. Відомі твори: Зачарована Десна (кіноповість); Земля; Ніч перед боєм; Повесть полум'яних літ; Україна в огні (кіноповість); Поема про море (кіноповість); Щоденник 1941-56 і т.д. Фільмографія: Звенигора (режисер, переробка сценарію); Арсенал (режисер, сценарист); Земля (режисер, сценарист); Щорс (режисер, сценарист) та ін. За свою творчу діяльність отримав чимало премій та нагород.

Діячі культури

Івасюк Володимир (1949 – 1979)

Відомий співак та композитор, автор пісні «Червона Рута»

Співак, композитор

Місце народження: Кіцмані, Чернівецька область

Володимир Івасюк народився у родині вчителів. Навчався у місцевій музичній школі у 1955-1963 роках та у Кіцманській середній школі у 1956-1966 роках. 1963 року вступає до Київської музичної школи ім. М.Лисенка. У 1964 пише першу пісню «Колискова». Створює вокально-інструментальний ансамбль «Буковинка», який вже наступного року здобуває перемогу у республіканському конкурсі. В 1966 році Володимир Івасюк вступає до медичного інституту, однак був виключений з нього. Працює на заводі «Легмаш», де керує заводським хором. У 1967-1972 продовжує навчання у медичному інституті. В 1970 році Івасюк пише пісні «Червона Рута» і «Водограй». «Червона Рута» у виконанні Івасюка, Н. Яремчука, В. Зінкевича перемогла на всесоюзному конкурсі «Пісня-71». 1972 року пісня «Водограй» перемагає у пісенному конкурсі «Алло, ми шукаємо таланти!» та на фестивалі «Пісня 72». Того ж року Івасюк починає співпрацю з Р. Братунем. У 1974-1975 роках Івасюк працював над музикою до вистави «Прапороносці» і отримав високі оцінки критиків. Володимир Івасюк був автором пісень «У долі своя весна», «Літо пізніх жоржин», «Нам спокій, друже, тільки сниться» та інших. Загинув за нез'ясованих обставин - 18 травня 1979 року тіло Володимира Івасюка випадково було знайдене в лісі під Львовом.

Діячі культури

Крушельницька Соломія (1872 - 1952)

Відома українська оперна співачка, педагог

Місце народження – село Білявинці, тепер Буцацького району Тернопільської області

Народилася у в сім'ї священика. Походить із шляхетного й старовинного українського роду. Співати почала з юних років. Основи музичної підготовки отримала в Тернопільській гімназії, в якій здавала іспити екстерном. У 1883 році на Шевченківському концерті у Тернополі відбувся перший її прилюдний виступ. Співала в хорі товариства "Руська Бесіда". На одному з концертів цього хору 2 серпня 1885 року був присутній Іван Франко. У 1891 році вступила до Львівської консерваторії Галицького музичного товариства. Під час навчання відбувся її перший сольний виступ 13 квітня 1892 року, співачка виконувала головну партію в ораторії Г. Ф. Генделя "Месія". В 1893 закінчила Львівську консерваторію. Восени 1893 року їде вчитися до Італії, а з 1894 року виступає в Львівській опері, завойовуючи симпатії глядачів. У другій половині 1890 року почались її триумфальні виступи на сценах театрів світу в Італії, Іспанії, Франції, Португалії, Росії, Польщі, Австрії, Єгипту, Аргентини, Чилі. У 1910 році одружилася з відомим італійським адвокатом Чезаре Річчоні. В 1920 році в zenіті слави залишає оперну сцену, виступивши останній раз в неапольському театрі в улюблених операх "Лорелея" і "Лоенгрін". Далі своє життя присвятила камерній концертній діяльності. Здійснила турне по Україні, Європі, Америці. У 1894 - 1923 майже щороку виступала з концертами у Львові, Тернополі, Стрії, Бережанах, Збаражі, Чернівцях та інших містах Галичини. У 1929 році в Римі відбувся її останній гастрольний концерт. У серпні 1939 року відвідала Галичину і через початок Другої світової війни не змогла повернутися в Італію. В післявоєнний період С. Крушельницька стала професором Львівської державної консерваторії ім. М.Лисенка. У 1951 році їй присвоїли звання заслуженого діяча мистецтв УРСР. Померла і похована у Львові.

Діячі культури

Лисенко Микола (1842 - 1912)

Видатний музичний та громадський діяч

Композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч

Місце народження - с. Гриньки (Полтавщина)

Навчався у Харківському та Київському університетах, мав ступінь кандидата природничих наук. Становлення Лисенка як громадського діяча пройшло у "Київській Громаді". 1867-1869 - завершив музичне навчання у Лейпцигу. 1874-1875 - вдосконалював майстерність у Петербурзі. З 1869 р. жив у Києві, де працював учителем гри на фортепіано, а 1904 року відкрив власну музично-драматичну школу. Виступав з концертами як піаніст, організовував хори, концертував з ними по всій Україні. Брав участь у "Філармонічному товаристві любителів музики і співу", "Гуртку любителів музики і співу", "Гуртку любителів музики" Я.Спиглазова, в організації недільної школи для хлопців-селян, пізніше — в підготовці "Словника української мови", у переписі населення Києва, в роботі Південно-Західного відділення Російського Географічного Товариства. Виступав як піаніст у концертах Київського відділення Російського музичного товариства, на вечорах Літературно-Артистичного Товариства, членом правління якого він був, у щомісячних народних концертах у залі Народної аудиторії. Організовував щорічні шевченківські концерти. Разом з О.Кошицем був організатором музичного товариства "Боян" (1905). 1908-1912 - голова ради правління "Українського Клубу". Лисенка переслідував царський уряд, 1907 року він був на деякий час заарештований. Помер і похований у Києві. Етнографічна спадщина: запис весільного обряду у Переяславському повіті, запис дум і пісень кобзаря О.Вересаєва, розвідки "Характеристика музыкальных особенностей малорусских дум и песен, исполняемых кобзарем Остапом Вересаевым", "Про торбан і музику пісень Відорта" (1892), "Народні музичні інструменти на Україні" (1894). Створив класичні обробки народних пісень, написав понад 80 вокальних та фортепіанних творів. Композиторська спадщина: твори на тексти Т.Шевченка "Музика до "Кобзаря", "Гайдамаки", "Іван Гус" тощо. Видатні опери: "Різдвяна ніч", "Тарас Бульба", "Енеїда", оперета "Чорноморці" та ін.

Діячі культури

Ступка Богдан (1941-2012)

Народний артист України, народний артист СРСР, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка

Актор театру і кіно Місце народження: Куликів, Львівська область

До сцени звик змалку, батько його співав у хорі в оперному театрі, старший мамин брат був там же солістом, тітка — головним концертмейстером. Богдан вирішив вступати на хімічний факультет, але іспити склав невдало. Тому влаштувався в обсерваторію, працював певний час у Баку. А потім перекваліфікувався на філолога — заочно вчився у Львівському університеті. У 1961 році Ступка закінчив акторську студію при Львівському театрі імені Марії Заньковецької (тут він тривалий час працював), а в 1964 році — заочне відділення театрознавчого факультету Київського державного інституту театрального мистецтва імені Івана Карпенка-Карого. Його наставником протягом усього творчого життя був Сергій Данченко, який у 1978 році очолив київський театр імені І. Франка й переманив туди Ступку. Після смерті Данченка Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка очолив його учень Богдан Ступка. 1961 — закінчив студію при Львівському театрі ім. М.Заньковецької. 1984 — закінчив КДІТМ (театральний факультет, театрознавче відділення). 1999—2001 — міністр культури і мистецтв України. У кіно Богдан Сильвестрович вперше випробував свої сили у фільмі Юрія Іллєнка «Білий птах з чорною відзнакою» (1971). У його послужному списку — ряд історичних постатей: гетьмани Іван Брюховецький («Чорна рада») та Іван Мазепа («Молитва за гетьма на Мазепу»), Чингісхан («Тасмниця Чингісхана»), Хмельницький («Огніем і мечем»), Олександр Керенський («Червоні дзвони»), Борис Годунов («Кремлівські тасмниці»), Остап Вишня («Із життя Остапа Вишні») та ін. В Богдана Ступки є дружина Лариса, випускниця Бакинського хореографічного училища; син Остап.

Діячі культури

Заньковецька Марія (1854-1934)

Видатна актриса, яка першою в Україні здобула звання Народної артистки республіки

Марія Заньковецька народилась в дворянській родині. У 1876 році в перший раз вийшла на сцену Ніжинського театру. Вперше на професійній сцені Марія Заньковецька виступила 27 жовтня 1882 року у міському театрі Єлісаветграду, нині Кіровоград. Вона виконувала роль Наталки в п'єсі «Наталка Полтавка», у постановці М.Кропивницького. Згодом Марія працювала в українських театральних трупах М.Старицького, М.Садовського, П.Саксаганського, І.Карпенка-Карого. В репертуарі Заньковецької було більше 30 ролей, серед них: Харитини з "Наймички" І. К. Карпенка-Карого, Олени з "Глитай, або ж Павук" М. П. Кропивницького, Ази з "Циганка Аза" М. П. Старицького, Галі з "Назара Стодолі" Т. Шевченка, Аксюші з "Лісу" О. Островського та інші. Маючи чудовий голос, з успіхом виконувала у спектаклях українські народні пісні. У 1918 році вона організувала народний театр «Українська трупа під орудою М.К Заньковецької». Їй першій в Україні уряд присвоїв звання Народної артистки республіки.

Науковці

Корольов Сергій (1907 - 1966)

Вчений у галузі ракетобудування та космонавтики, конструктор перших штучних супутників Землі та космічних кораблів

Місце народження – м. Житомир

Народився в сім'ї вчителів. З трьох років жив у дідуся і бабусі у Ніжині, потім з матір'ю переїхав до Саратова. В 1914 році переїжджає до Києва, в жовтні 1916- в Одесу, де навчається в першому класі Третьої гімназії, але навчання перериває революція, і після цього навчається вдома. В 1922 році вступає в Першу будпрофшколу в Одесі, приєднується до Товариства авіації і повітроплавання України та Криму, в липні 1924 року закінчує будпрофшколу і восени вступає на механічний факультет КПІ. Влітку 1926 року переводиться на аеромеханічний факультет МВТУ ім. М.Баумана, як диплом захищає проект двомісного літака «СК-4». В 1928-30 роках закінчив школи планеристів та пілотів-майстрів тривалого польоту. В 1930 році захворів на тиф, став інвалідом, але вивчає працю «Реактивний аероплан» К.Ціолковського, повертається працювати Тсоавіахімі (Товариство сприяння обороні, авіаційному та хімічному будівництву) . В 1931 р. у Москві й Ленінграді створюються Групи вивчення ракетного руху (ГВРР) при Тсоавіахімі, які очолює Корольов. В 1933 році випробувано перші радянські ракети на гібридному і рідинному паливі . 2 вересня 1933 р. у Москві на базі МосГВРР і газодинамічної лабораторії (ГДЛ) було сформовано Реактивний науково-дослідний інститут (РНДІ), Корольова призначають заступником начальника, керівником відділу крилатих ракет, з 1937 – начальником групи ракетних апаратів. 27 червня 1938 р. Корольова арештовано, присуджено на 10 років таборів з конфіскацією майна і відправлено на Колиму, 2 березня 1940 р. його етапують в Бутирську тюрму в Москву, і вирок скорочують до 8 років. 3 вересня 1940 року – в закритому ЦКБ-29, де працювали ув'язнені вчені, потім – в аналогічному Особливому технічному бюро в Казані, котре розробляло ракетні двигуни для пікіруючого бомбардувальника. 27 липня 1944 року ВР СРСР знімає з нього судимість, але не дозволяє переїхати. В вересні 1945 року здійснив поїздку до Німеччини для вивчення трофейної ракетної техніки. В 1946 році його призначено головним конструктором балістичних ракет і начальником відділу НДІ-88. В 1952 році подав заяву на вступ в Комуністичну партію, яка була задоволена лише в 1957 році. 3 серпня 1956 керує спеціальним ракетним конструкторським бюро. 27 серпня 1957 р. здійснено запуск наддалекої міжконтинентальної багатоступінчастої балістичної ракети, 4 жовтня – перший штучний супутник Землі. 12 квітня 1961 здійснено перший політ людини в космос (пілот – Ю.Гагарін). 12 жовтня 1964 р. виведено на орбіту перший багатомісний корабель серії «Восход» з екіпажем на борту. 18 березня 1965 О.Леонісовим здійснено перший вихід в відкритий космос. Під керівництвом Корольова створено перші космічні апарати серій «Луна», «Венера», «Марс», «Зонд», деякі супутники серії «Космос», а також проект космічного корабля «Союз». Помер, не доживши до 60-ліття, похований в Кремлівській стіні в Москві.

Науковці

Антонов Олег (1906 - 1984)

Радянський авіаконструктор, котрий створив понад 60 видів літаків та планерів типу АН

Місце народження – селище Троїци, Московська губернія, Росія

З молодих років Антонов захоплювався авіабудуванням, займався у шкільному гуртку любителів авіації. В 1924 році протягом навчання в Саратовському індустріальному технікумі збудував свій перший планер. В 1925 році вступив на машинобудівний факультет Ленінградського Політехнічного Інституту, який закінчив у 1930 році.

Антонов є одним з основоположників радянського планеризму. Створив близько 30 типів планерів, у тому числі і серійні. В 1938—1940 роках Антонов працював ведучим інженером в ОКБ А. С. Яковлева. В 1940—1941 працював на заводі «Красный лётчик» над легким літаком зв'язку. В 1943—1946 роках Антонов — 1-й заступник головного конструктора ОКБ Яковлева. 1945—1946 начальник філіалу цього ОКБ у Новосибірську. З 1946 року головний конструктор ОКБ (1952 року перенесено в Київ), що було організоване на базі цієї філії. У 1967—1984 генеральний конструктор. У післявоєнні роки під керівництвом Антонова розроблено транспортні літаки Ан-8, Ан-12, Ан-22, Ан-26, Ан-32, Ан-72, Ан-124, багатоцільові літаки Ан-2, Ан-14, Ан-28, що здатні базуватися на непідготованих смугах довжиною до 550 метрів, пасажирські літаки Ан-10, Ан-24, суцільнометалеві планери А-11, А-13, А-15, мотопланер Ан-13 і дельтаплани «Славутич». Під керівництвом Антонова розроблено систему автоматизованого проектування транспортних літаків. Під керівництвом Олега Антонова було розроблено літак Ан-22 «Антей», що став новим кроком в літакобудуванні – цей літак став першим в світі широко фюзеляжним літаком. Останньою розробкою Антонова стало створення важкого транспортного літака Ан-124 «Руслан».

Науковці

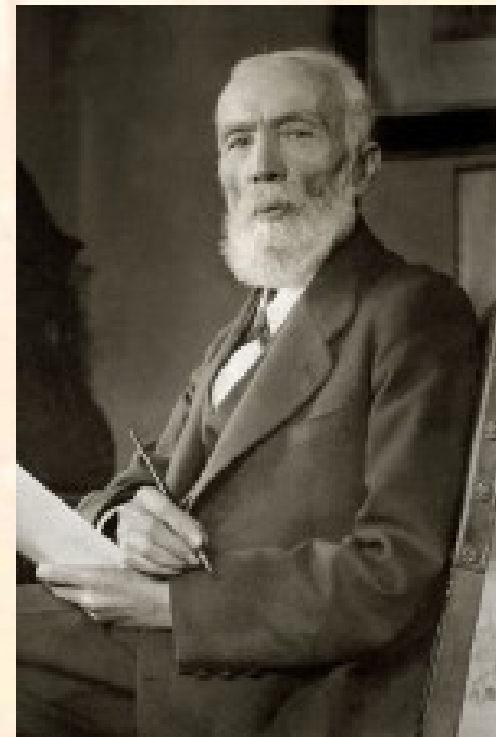
Пулюй Іван (1845 - 1918)

Автор видатних праць у галузі електротехніки, молекулярної фізики, у дослідженні мікроскопічних процесів

Фізик, електротехнік

Місце народження – в Гримайлові, на Тернопільщині

З відзнакою закінчив Тернопільську класичну гімназію. Навчався у Віденському університеті. Був асистентом кафедри експериментальної фізики цього університету, згодом — асистент-викладач кафедри фізики, механіки та математики Військово-морської академії у м. Фіуме (тепер Ріска в Хорватії). Навчається у Страсбурзькому університеті. Здобув звання приват-доцента Віденського університету. Обіймав посади технічного директора електротехнічного бюро у Відні, професора експериментальної та технічної фізики у Німецькій вищій технічній школі (м. Прага). 1902 р. — перший декан першого в Європі електротехнічного факультету. Нагороджений Лицарським Хрестом. Знав 15 мов. Саме таку людину шукав Пантелеймон Куліш для перекладу Біблії. Творча співпраця тривала понад двадцять років. Переклад Нового Завіту було закінчено 1871 року. Остаточну редакцію, кінцеву коректуру Іван Пулюй завершив через вісім років, а ще через два роки книга побачила світ. Помер І.П.Пулюй 31 січня 1918 р. у Празі.

Діячі спорту

Кличко Віталій (нар. 1971) та Володимир (1976)

Видатні боксери і чемпіони світу

Брати народилися у родині військового. У 1985 році родина переїхала в Україну. Віталій з дитинства захоплювався різними видами єдиноборств, але надавав перевагу кікбоксингу. Шість разів ставав чемпіоном світу з кікбоксингу (чотири рази серед професіоналів і два рази серед любителів). Свій перший професійний боксерський бій провів 16 листопада 1996 року в Гамбурзі проти американця Тома Бредхема. У першому ж раунді американець опинився в нокдауні, а у другому був нокаutowаний. У 1998 році, ставши інтерконтинентальним чемпіоном за версією WBO, був внесений до Книги рекордів Гіннеса як перший чемпіон, який виграв 26 двобоїв з найменшими витратами часу. У жовтні 1998 року нокаutowав у Гамбурзі Маріо Шиссера в бою за вакантний титул чемпіона Європи, а в червні 1999 року відібрав в англійця Гербі Гайда чемпіонський пояс за версією WBO. У тому ж році провів два успішні захисти. Першої поразки зазнав від Кріса Бьорда. Як виявилось, у Віталія була травма плеча, і після бою йому зробили складну операцію. 23 листопада 2002 року він став інтерконтинентальним чемпіоном за версією WBA, перемігши Ларрі Дональда. 21 червня 2003 року відбувся бій з Ленноксом Льюїсом. На думку суддів, Віталій виграв чотири з шести проведених раундів, і загальний рахунок складав 58:56 на користь українського боксера. 24 квітня 2004 року зустрівся на ринзі з південноафриканцем Корі Сандерсом. Двобій завершився технічним нокаутом Сандерса у восьмому раунді. Так Віталій став чемпіоном світу за версією WBA. 11 грудня 2004 Кличко захистив свій титул у бою з Денні Вільямсом. Згодом, 9 листопада 2005, Віталій Кличко заявив про завершення спортивної кар'єри і вихід з великого спорту. У березні 2006 невдало балотувався на посаду мера міста Києва. Нагороди: Орден «За заслуги» III ст.; Орден «За мужність» I ст. (04.2004); Герой України; Державний службовець 5-го рангу (02.2007).

1 грудня 2005 Володимир і Віталій Клички одержали найпрестижнішу медіа-премію Німеччини — Бамбі. 10 березня 2007 в Маннгаймі Володимир Кличко провів бій на захист титулу чемпіона світу за версією IBF у надважкій вазі. У другому раунді він технічним нокаутом переміг американського боксера Рея Остіна. 8 липня 2007 року Володимир Кличко захистив титул чемпіона світу з боксу в надважкій ваговій категорії за версією Міжнародної федерації боксу (IBF), здобувши перемогу над Леймоном Брюстером. 23 лютого 2008 року у Нью-Йорку, на відомій арені Медісон Сквер Гарден, у першому з 1999 року об'єднавчому бою чемпіонів світу у суперважкій вазі Володимир Кличко переміг у дванадцяти раундах росіянина Султана Ібрагімова за рішенням суддів. Кличко, таким чином, об'єднав чемпіонські титули за версіями організацій IBF, WBO та другорядної IBO.

Діячі спорту

Шевченко Андрій (нар. 1976)

Герой України, Заслужений майстер спорту України, володар «Золотого м'яча» 2004 – найкращий футболіст Європи; у 2003 році став першим українцем, який виграв Лігу чемпіонів. Місце народження: с. Двірківщина, Київська область. Народився сім'ї прапорщика. Навчався у 216-й середній школі. В 9 років потрапив до футбольної секції. Перший тренер — Олександр Шпаков. У 1991 році «динамівські» юнаки перемогли у чемпіонаті СРСР серед хлопців 1976 р. н. Перша поява Андрія Шевченка у дорослому футболі відбулася у сезоні 1992/93. Із 12 м'ячами він став кращим бомбардиром першолігової команди «Динамо-2». Потім його запросили в олімпійську збірну України, і він з'явився у вищій лізі — вперше вийшов на заміну 8 листопада 1994 року (гра з «Шахтарем»). Перший матч у збірній України — 25 березня 1995 у Загребі проти Хорватії (0:4). Європейський дебют — гра проти московського «Спартака» 23 листопада 1994 року. Перший «європейський» гол забив у ворота мюнхенської «Баварії» в програному матчі (1:4), коли йому було лише 18 років. Згодом до команди повертається Валерій Васильович Лобановський, якого Шевченко буде називати своїм батьком та вчителем. У 1997 ставить динамівський рекорд — хет-трик у матчі «Барселона» — «Динамо (Київ)» (0:4). Свій сотий гол у кар'єрі провів 28 квітня 1999 року в матчі Кубка України у ворота «Зірки». Найвищим успіхом став вихід до півфіналу Ліги чемпіонів, коли у 1/4 фіналу кияни у двоматчі вибили мадридський «Реал». Згодом Андрій Шевченко став півфіналістом Ліги чемпіонів. Здобув титул найкращого голеадора Ліги чемпіонів. Влітку 1999 року італійський «Мілан» заплатив за Андрія 25 млн. доларів. У жовтні 1999 року нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня. Більшість сезону 2002/03 він пропускає через травму, але у травні 2003 разом з «Міланом» Андрій виграв Лігу Чемпіонів, забивши вирішальний пенальті у післяматчевій серії. Влітку 2006-го «Шева» виступав за збірну України на чемпіонаті світу з футболу у Німеччині. Він був капітаном команди. Провів усі 5 ігор і став найкращим бомбардиром українців на турнірі. «Челсі», власником якого був Роман Абрамович, виплатив за 29-річного нападника 30,8 млн. англійських фунтів (близько 45 млн. євро). Таким чином українець стає найдорожчим трансфером у історії британського футболу і входить до десятки найдорожчих переходів усіх часів.

Діячі спорту

Вірастюк Василій (нар. 1974)

Найсильніший богатир світу, Майстер Спорту Міжнародного Класу

Спортсмен

Місце народження: Івано-Франківськ

Народився 22 квітня 1974 року. 1981 рік - пішов у перший клас Івано-Франківської СШ №4. 1989 - закінчив 8-ий клас і вступив до Технікуму фізичної культури в Івано-Франківську. 1992 - після закінчення технікуму пішов на 2 роки до війська. З 1994 до 2000 працював тренером з легкої атлетики в спортивному товаристві "Україна". З 2000 року - працював водієм-охоронцем в компанії "Концерн Галнафтогаз" у Львові. З 1984 по 2000 рік займався легкою атлетикою - штовханням ядра. Входив до складу збірної команди України з легкої атлетики. У 1995 році виконав нормативи Майстра Спорту. 1998 рік - виконав нормативи Майстра Спорту Міжнародного Класу. З 2000 року займається силовим багатоборством "STRONGESTMAN". 2007 року здобув титул Чемпіона світу з силового екстриму IFSA.

Діячі спорту

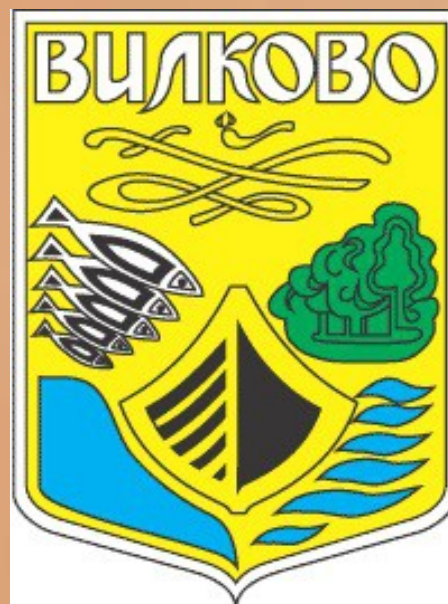
Клочкова Яна (нар. 1982)

«Золота рибка» України, виграла 5 олімпійських медалей, серед яких 4 – золоті; Майстер спорту міжнародного класу з плавання; Герой України Спортсменка (плавання)

Місце народження: Сімферополь

Народилась 7 серпня 1982 р. Яна Клочкова - майстер спорту міжнародного класу з плавання; інструктор зі спорту вищої кваліфікації спортивної команди при Головному управлінні внутрішніх військ МВС України. Її тренерами були: заслужений тренер України, заслужений працівник фізичної культури України Ніна Федорівна Кожух та заслужений тренер Радянського Союзу, заслужений працівник фізичної культури України Олександр Омелянович Кожух. Яна Клочкова закінчила Харківське училище фізичної культури і спорту в 2001 році; навчається в Київському Національному університеті фізичного виховання та спорту України. Багаторазова чемпіонка України; срібна призерка Юніорського чемпіонату Європи 1996 року у Данії; дворазова переможниця Юніорських чемпіонатів Європи 1997 року у Глазго та 1998 року у Антверпені; срібна та бронзова призерка Чемпіонату Європи 1997 року у Севільї; срібна призерка Чемпіонату світу 1998 року у Перті; переможниця Кубку світу серед жінок у номінації комплексне плавання 1998 та 1999 років; чемпіонка світу 1999 року у Гонконзі; дворазова переможниця та бронзова призерка Чемпіонату Європи 1999 року у Стамбулі; чотириразова переможниця Чемпіонату Європи 1999 року у Лісабоні в 25-ти метрових басейнах; дворазова Чемпіонка світу і срібний призер 2000 року у Афінах; триразова чемпіонка Європи 2000 року у Гельсінкі; дворазова Чемпіонка та срібна призерка XXVII Олімпійських ігор 2000 року у Сіднеї; дворазова Чемпіонка Європи 2000 року в Валенсії; дворазова Чемпіонка та срібна призерка Чемпіонату світу 2001 року у Фукуоці (Японія); дворазова Чемпіонка Всесвітньої Універсиади в Пекіні 2001 року. Яна Клочкова встановила 50 рекордів України у 25-ти та 50-ти метрових басейнах на дистанціях 100, 200, 400 метрів комплексним плаванням та 200, 400 та 800 м вільним стилем, 100, 200 м на спині, 200 м батерфляєм та естафетному плаванні. На Олімпійських іграх в Сіднеї установила світовий рекорд на дистанції 400 метрів комплексним плаванням та рекорд Європи на дистанції 200 м комплексним плаванням. Чотириохкратна олімпійська чемпіонка з 08.2004 р. 18.08.2004 р. присвоєно звання "Герой України". Нагороджена орденами: "За заслуги" III (09.1999, 01.2002), княгині Ольги I ст. (10.2000). Лауреат Премії КМ України за внесок молоді у розбудову держави (06.2001).

**Підготувала завідувача Дитячою бібліотекою
м.Вилкове Іщенко Р.М.**

